

Åtgärdsprogram för att utveckla Gränsbevakningsväsendets arbete mot korruption år 2023–2025

1. Bakgrund

Gränsbevakningsväsendets åtgärdsprogram mot korruption baserar sig på Statsrådets principbeslut om en nationell strategi och ett åtgärdsprogram för bekämpning av korruption 2021–2023 samt på bedömningen från den femte bedömningsomgången av Europarådets organ mot korruption, GRECO.

2. Definition och allmänna former av korruption

Med korruption avses missbruk av makt för att uppnå fördelar. Korruption kan också innebära skadliga handlingar. Maktmissbruk kan vara olaglig eller på annat sätt oetisk verksamhet. Såväl privatpersoner, tjänstemän, politiker som personer som verkar inom näringslivet kan göra sig skyldiga till korruption.

Mångfalden av korruption gör det svårt att identifiera och upptäcka det. Handlingar som ofta klassificeras som korruption inkluderar tjänstefel och mutor, bedrägeri, förskingring, penningtvätt och insiderbrott. Korruption är dock en mer omfattande företeelse och kan även omfatta sådan verksamhet som inte är straffrättsligt straffbart.

Exempel på korruptionsformer inkluderar deltagande i beslutsfattande i en intressekonfliktsituation, favorisering, oetisk förberedelse av beslut eller förberedelse av beslut inom en inre krets, givande eller mottagande av mutor och andra förmåner samt favorisering av släktingar eller bekanta. Deltagande i beslutsfattande på ett eller annat sätt i en intressekonfliktsituation, till exempel att bara vara närvarande, kan lätt betraktas som korruption, även om det inte favoriserar någon part i det slutliga resultatet. Man ska även fästa uppmärksamhet vid hur situationen ser ut ur en utomståendes perspektiv.

Gränsbevakningsväsendets åtgärdsprogram för att bekämpa korruption syftar till att förebygga korruption och stärka och etablera etiska metoder.

3. Resultat av riskbedömning

Åtgärdsprogrammet baserar sig på Gränsbevakningsväsendets korruptionsriskbedömning, som utfördes 2022–2023.

Gränsbevakningsväsendets uppdrag är att upprätthålla gränssäkerheten. Gränsbevakningsväsendet samarbetar med andra myndigheter samt organisationer och invånare för att upprätthålla gränssäkerheten. Gränsbevakningsväsendet svarar för samarbetet med den

Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån samt sköter det internationella samarbetet i enlighet med sina uppgifter. Gränsbevakningsväsendet utför särskilt föreskrivna övervakningsuppgifter samt vidtar åtgärder för att förebygga, avslöja och utreda brott samt för att föra brott till åtalsprövning tillsammans med andra myndigheter. Gränsbevakningsväsendet utför polis- och tulluppgifter, efterspanings-, räddnings- och akutuårdsuppdrag samt deltar i militärt försvar av landet. Om Gränsbevakningsväsendets uppgifter inom området sjöräddningstjänst föreskrivs i sjöräddningslagen.

Eventuella korruptionsrisker inom Gränsbevakningsväsendet är till exempel:

- mottagande av muta i samband med gränsövervakning eller brottsbekämpning för att fatta ett beslut som gynnar kunden;
- mottagande av muta vid Gränsbevakningsväsendets upphandlingar och konkurrensutsättningar;
- beslutsfattande i jävsituationer, intressekonflikter, favorisering eller osaklig påverkan till exempel vid upphandlingar eller vid utövande av annan beslutanderätt;
- att acceptera påverkan på den egna verksamheten mot erbjuden förmån i samband med Gränsbevakningsväsendets internationella uppdrag;
- mottagande av muta eller favorisering av släkting eller bekant i rekrytering eller vid antagning av studerande;
- intressekonflikter eller favorisering vid intern val av personal, vid befordringar eller vid belöningar;
- osaklig, olaglig eller oetisk påverkan på en annan persons beslut; och
- strävan efter egenintresse genom att bryta mot föreskrifter om bisysslor eller karensavtal.

Eventuella risker för korruptionsförsök i Gränsbevakningsväsendets verksamhet med de allvarligaste effekterna riktas utifrån riskbedömning särskilt mot:

1. tjänstemän som förbereder upphandlingar, konsulter som på uppdrag av Gränsbevakningsväsendet förbereder upphandlingar under Gränsbevakningsväsendet övervakning samt tjänstemän som fattar beslut om upphandlingar; och
2. Gränsbevakningsväsendets tjänstemän som sköter kundservice ensam.

Tjänstemän som förbereder **upphandlingar, konkurrensutsättningar eller marknadsundersökningar** eller tjänstemän som fattar beslut om upphandlingar kan utsättas för mut- och påverkansförsök, vilkas syfte kan till exempel vara att påverka till fördel av en viss leverantör.

Risk för favorisering på grund av mutor eller annan påverkan bedömdes vara möjlig och, om framgångsrikt, skulle den ha en måttlig effekt (SANNOLIKHET 2, EFFEKT 2).

Det finns en eventuell risk för påverkansförsök som är kopplade till ekonomiskt sätt mest betydande upphandlingar (bl.a. fartygs-, flygplans- och hinderstängselupphandlingar) inom

Gränsbevakningsväsendet. Även underleverantörer kan vara föremål för liknande påverkansförsök, och om de lyckas kan effekten vara betydande (SANNOLIKHET 2, EFFEKT 3).

Försök till påverkan eller mutor som kan riktas mot beslutsfattande vid upphandlingar är möjliga och kan ha betydande effekter om de lyckas (SANNOLIKHET 2, EFFEKT 3).

Tjänstemän som sköter kundservice ensam kan bli utsatta för mut- och påverkansförsök, vilkas syfte kan vara att påverka till exempel genomförandet av praktiska åtgärder vid gränsövervakning och relaterad övervakning till kundens fördel.

Risken för att en tjänsteman som sköter kundservice ensam blir mål för ett mutförsök är möjlig, men om försöket lyckas skulle effekten vara liten (SANNOLIKHET 2, EFFEKT 1).

Vid riskbedömning identifierades även andra risker med motsvarande eller mindre sannolikhet och effekt. Dessa beaktas i informering om och utbildning i verksamhet mot korruption.

4. Åtgärdsprogram för att minimera identifierade korruptionsrisker och verkställande av rekommendationer från GRECO

4.1. Gränsbevakningsväsendet meddelar justitieministeriet om sin önskan att bli medlem i samarbetsnätverket för verksamhet mot korruption och informerar personalen, allmänheten och samarbetspartnerna om åtgärdsprogrammet mot korruption (GRECO 5, punkt 49)

Huvudansvar: Personalavdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet; personalresursheten och kommunikationsenheten

Tidtabell: Före 31.12.2023

Resurs: tjänstearbete

Bedömning av verkställande: Åtgärdsprogrammet har utarbetats och kommunicerats till personalen och allmänheten (ja/nej). Gränsbevakningsväsendet deltar i Säg nej till korruption-kampanjen (ytterligare information finns på sidan korruptiotorjunta.fi/sv) och har anslutit sig till samarbetsnätverket för verksamhet mot korruption, vilket samordnas av justitieministeriet.

Varje tjänsteman inom Gränsbevakningsväsendet är medveten om åtgärdsprogrammet mot korruption och förstår dess målsättningar. Gränsbevakningsväsendets tjänstemän känner till begreppet korruption och de centrala åtgärderna för att bekämpa korruption samt vet vad som förväntas av dem om de bemöter eller upptäcker mutförsök eller försök att osakligt påverka beslutsfattande eller myndighetsprocesser samt identifierar eventuella egna intressekonfliktsituationer. Åtgärdsprogrammet mot korruption, Gränsbevakningsväsendets etiska riktlinjer och de anvisningar som publicerats av finansministeriet om bekämpning av korruption inom statliga ämbetsverk och anläggningar är permanent tillgängliga på intranätet

(Kompassen). Dessutom meddelar man om dessa som en del av att öka medvetenhet, särskilt i december kring den årliga temadagen för bekämpning av korruption.

Gränsbevakningsväsendets åtgärder mot korruption kommuniceras till allmänheten på Gränsbevakningsväsendets hemsida samt i sociala medier. Gränsbevakningsväsendet anmäler sig till *Säg nej till korruption*-kampanjen som samordnas av justitieministeriet och kan lägga till *Nej till korruption*-märket på sin webbplats, sina sociala medieplattformar och i sina e-postmeddelanden samt dra nytta av *Nej till korruption*-kampanjmaterial i sin kommunikation. Information om Gränsbevakningsväsendets åtagande för att bekämpa korruption och dess förebyggande åtgärder finns även utanför Gränsbevakningsväsendet.

4.2. Gränsbevakningsväsendets verksamhet mot korruption kompletteras med konfidentiell rådgivning, introduktion och kompletterande utbildning samt etisk ledarskapsutbildning.

Huvudansvar: Staben för Gränsbevakningsväsendet, personalavdelningen

Övriga aktörer: Juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet, Gräns- och sjöbevakningsskolan och övriga förvaltningsenheter

Tidtabell: Före 31.12.2023

Resurs: tjänstearbete

Bedömning av verkställande:

- Utbildningsmaterialen har kompletterats och uppdaterats.
- Obligatoriska utbildningar har ordnats och deltagandet har varit omfattande.
- Konfidentiell rådgivning är tillgänglig för tjänstemän.

Gränsbevakningsväsendets utbildningsmaterial mot korruption uppdateras i eOppiva och kompletteras utifrån exempel i riskbedömningen av korruptionsrisker. Medvetenheten om korruption bland Gränsbevakningsväsendets tjänstemän upprätthålls genom regelbunden utbildning och utbildningarnas innehåll utvecklas i enlighet med förändringarna och riskerna i verksamhetsmiljön åtminstone vart femte år.

Varje tjänsteman introduceras i etiska regler och åtgärdsprogrammet mot korruption i början av anställningsförhållandet. Varje tjänsteman genomför en nätutbildning mot korruption i början av anställningsförhållandet och deltar i kompletterande utbildning mot korruption vart femte år.

Verksamhet mot korruption och etiska riktlinjer inkluderas i den omfattning som krävs i Gränsbevakningsväsendets grund-, vidare- och kompletteringsutbildning.

Utöver Gränsbevakningsväsendets egna nätutbildning mot korruption genomför Gränsbevakningsväsendets högsta ledning även en gemensam etisk ledarskapsutbildning planerad och verkställd av finansministeriet för högsta ledningen inom statsförvaltningen.

Jurister från Gränsbevakningsväsendets personalavdelning och juridiska avdelningens laglighetsövervakningsenhet svarar för konfidentiell rådgivning vid Gränsbevakningsväsendet i enlighet med sina arbetsordningar. Konfidentiell rådgivning ges också via Gränsbevakningsväsendets etiska kanal och vid behov anonymt. Personerna som ger konfidentiell rådgivning ska namnges i arbetsordningarna.

4.3. Särskild handledning och utbildning om skydd av den rapporterade personen ordnas på alla hierarkiska nivåer inom Gränsbevakningsväsendet (GRECO 5, punkt 169) och den interna rapporteringskanalens funktionalitet övervakas.

Huvudansvar: Staben för Gränsbevakningsväsendet, juridiska avdelningen

Övriga parter: Huvudanvändare av Gränsbevakningsväsendets etiska kanal, avdelningarna och planerings- och ekonomienheten vid staben för Gränsbevakningsväsendet samt förvaltningsenheterna

Tidtabell: eNalles utbildningsmaterial för verksamhet mot korruption kompletteras angående Gränsbevakningsväsendets etiska kanal och visseblåsar skydd före 31.12.2023.

Resurs: tjänstearbete

Bedömning av verkställande: Gränsbevakningsväsendets etiska kanal infördes den 1 april 2023 och utbildningen för användning av den etiska kanalen har till största delen genomförts före den 31 maj 2023 i enlighet med målsättningen. Utbildningen ska vara genomförd vid alla förvaltningsenheter senast den 31 december 2023. Antalet rapporter som lämnas in via den etiska kanalen, antalet utvecklingsmål och antalet vidtagna åtgärder övervakas årligen.

Information om rapporteringskanaler i enlighet med visseblåsarlagen kommuniceras aktivt och medvetenhet om dem kommer att ökas genom introduktioner och annan utbildning. Etiska kanalens utbildningsmaterial har lagts till Kompassen-intranätet. Materialen om systemet kommer också att införlivas i eNalles nätutbildning om verksamhet mot korruption.

Justitiekanslersämbetet har ansvaret för den externa rapporteringskanalen, som har varit verksam från och med den 1 januari 2023. Rapporter i enlighet med visseblåsarlagen som lämnats till den externa rapporteringskanalen och som angår Gränsbevakningsväsendet vidarebefordras till Gränsbevakningsväsendet för handläggande.

4.4. Analysering av Gränsbevakningsväsendets anvisningar och föreskrifter anknyttande till överträdelser samt beslutande om eventuella åtgärder i samband med uppdatering av ekonomistadga RVLPAK A.20.

Huvudansvar: Staben för Gränsbevakningsväsendet, planerings- och ekonomienheten

Övriga parter: Staben för Gränsbevakningsväsendet, juridiska avdelningen

Tidtabell: Senast 31.12.2025

Resurs: tjänstearbete

Bedömning av verkställandet: utförd (ja/nej).

4.5. Uppföljning av åtgärdsprogrammet, bedömning och utveckling av verksamhetens mognadsnivå samt kontinuerlig rapportering

Huvudansvar: Staben för Gränsbevakningsväsendet, personalavdelningen

Övriga parter: Gränsbevakningsväsendets avdelningar samt planerings- och ekonomienheten och förvaltningsenheterna

Tidtabell: första bedömningen av mognadsnivån år 2024, utvecklande av rapporteringsförfaranden 2023–2025

Resurs: tjänstearbete

Bedömning av verkställande: uppföljningsmöten har ordnats (ja/nej)

Åtminstone ett uppföljningsmöte arrangeras årligen för att följa upp Gränsbevakningsväsendets arbete mot korruption samt för att upprätthålla diskussionen kring ärendet. Uppföljningsmötet bedömer och följer upp mognadsnivån av Gränsbevakningsväsendets verksamhet mot korruption och utarbetar framställan för att utveckla verksamheten mot en allt högre mognadsnivå. Personalavdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet utvecklar rapporteringsförfaranden till behövliga delar i samarbete med avdelningarna vid staben samt planerings- och ekonomienheten och förvaltningsenheterna så att Gränsbevakningsväsendets ledning regelbundet får rapporter om bekämpningen av korruptionsrisker årligen senast från och med den 1 januari 2026.

4.6. Beaktande av korruptionsrisker vid intern kontroll

Huvudansvar: planerings- och ekonomienheten vid staben för Gränsbevakningsväsendet

Övriga aktörer: övriga avdelningar vid staben för Gränsbevakningsväsendet och förvaltningsenheterna

Tidtabell: korruptionsriskerna beaktas i planerna för intern kontroll för år 2024, fortlöpande

Resurs: tjänstearbete

Bedömning av verkställande: korruptionsriskerna har beaktats i interna kontrollens planer (ja/nej); ändamålsenligheten av förfaranden för bekämpande av korruption och tillräckligheten av korrigerande åtgärder har bedömts (ja/nej)

Korruptionsrisker beaktas vid intern kontroll (arbets- och revisionsplan vid staben för Gränsbevakningsväsendet, förvaltningsenheternas planer för intern kontroll).

Intern inspektion fastställer, utvecklar och genomför löpande oberoende bedömningar för att säkerställa, att principerna för att motverka korruption finns och att de fungerar. Därtill producerar den aktuell information om lämpligheten av förfarandena för bekämpning av korruption samt om tillräckligheten av de korrigerande åtgärderna för dem som svarar för övervakningen.

4.7. Förberedning av linjer angående Gränsbevakningsväsendets karensavtal utifrån riskbedömning och förberedning av nödvändiga förändringar i lagstiftningen

Huvudansvar: Personalavdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet

Övriga aktörer: övriga avdelningar samt planerings- och ekonomienheten vid staben för Gränsbevakningsväsendet och förvaltningsenheterna

Tidtabell: senast 31.12.2025

Resurs: tjänstearbete

Bedömning av verkställande: Omfattningen av Gränsbevakningsväsendets karensavtal utifrån korruptionsbekämpningens perspektiv

Behov av karensavtal för olika uppgifter (förutom den högsta ledningen till exempel personerna som svarar för strategiska projekt eller upphandlingar) samt karensavtalens varaktighet och avtalsvitets belopp kommer att bedömas. Eventuella förslag till ändring av lagstiftningen kan också lämnas.

5. Uppdatering av åtgärdsprogrammet

Detta åtgärdsprogram mot korruption uppdateras vid behov. Personalavdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet svarar för uppdateringen tillsammans med de övriga avdelningarna vid staben för Gränsbevakningsväsendet samt planerings- och ekonomienheten.

6. Ikraftträdande

Från och med den 1 november 2023